

WYCHODZI CODZIENNIE.

Biuro Redakcji „Dziennika Polskiego,” ulica Sobieskiego zba 28.
Przedpła wnoszą we Lwowie rocznie 18 złr. — półrocznie 9 złr. — kwartalnie 4 złr. 50 ct. — miesięcznie 1 złr. 50 ct.
Z przesyłką pocztową w państwie Austriackim, rocznie 20 złr. — półrocznie 10 złr. — kwartalnie 5 złr. — miesięcznie 2 złr. 50 ct.
Z przesyłką pocztową za granicę, do całych Niemiec 24 złr. — kwartalnie 12 złr. — miesięcznie 4 złr. 50 ct.
Anglii, Włoch i Szwajcarii rocznie 26 złr. — kwartalnie 13 złr. — miesięcznie 4 złr. 50 ct.
Kosztuje 10 cent.
Redakcja nie odpowiada.

DZIENNIK POLSKI

Przedpła i ogłoszenia przyjmują we Lwowie:

Biuro Administracji „Dziennika Polskiego,” plac Mariacki liczbą 6. i 7 w domu pana Kiełki; we Wiedniu, Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Bazylei, Szwajcarii w Wroclawiu pp. Haasenstein et Vogler, we Wiedniu A. Oppelk, R. Moore, Rotter i Spł., w Warszawie Richman et. Frencler, Biuro anonów w Paryżu pułkownik Raczkowski Faubourg Poissonnier 32.
Ogłoszenia przyjmują się za opłatą 3 ct. od miejsca objętości jednego wiersza drukiem (petit).
Listy z pieniędzmi mają być przesyłane franko do Administracji „Dziennika Polskiego.” Listy reklamacyjne nieopieczętowane nie podlegają opłacie.
Reklamy w rubryce „Nadesłane” 20 ct. od wiersza.

Żydzi w Królestwie.

Warszawa 8. lipca.

(Memoriał w sprawie żydowskiej.) — Wielkie casypanie się komitetu gieldowego w obec komisji spraw żydowskich. — Możliwe skutki ograniczeń. — Rola żydów w przemyśle i ich szczeranie się z Niemcami. — Co my powinniśmy robić w obec żydów.

Z wielkim loskotem przewrócił się w szpalach Niewy „memoriał” komitetu gieldowego o „Sprawie żydów w Królestwie polskim” zasypując gruzami swemi dwie gazety: „Wiek i Słowo,” i pobudzając do gorzkich uwag kilkanaście tysięcy czytelników. „Memoriał ten — mówi Niewy — obok trafnych i prawdziwych spostrzeżeń, jest niezastudzoną apoloją żydostwa, uwydatnioną na czarnym tle rdzennie tutejszego żywiołu, postawionego pod przegrzebanie niedoświadczonego, niezadane, lenistwa i t. d.” Czytając od ręki memoriał komitetu gieldowego, pomieszczony w Niewy odbiera się przedewszystkiem takie wrażenie, jakby w nim wychwalano żydów a traktowano przez nogę „żywiót miejscow.” Uważniejsze jednak przestudowanie tego dokumentu odkrywa w nim zupełnie inną cechę, mianowicie, że... komitet gieldowy nie jest w stanie dyskutować o sprawach poważnych, bez względu na to, kogo chwali, a kogo lekceważy.

Proszę sobie wyobrazić sytuację. Istnieje w Warszawie komisja do rozpatrzenia spraw żydowskich, złożona z prezesa Tow. kred. ziemskiego, starszego prezesa warsz. Izby sądowej, prezesa warszawskiej Izby obrachunkowej, prezesa Prokuratury w Królestwie, wicegubernatora warszawskiego i radcy komitetu Towarzystwa kred. ziemskiego. Są to ludzie wysoko ukształceni, a nadewszystko członkowie Rządu, którzy znają się z biegiem zjawisk społecznych w ogólnie, a ze stosunkami miejscowemi w szczególności. Ludzie ci zaś mają zdecydowaną sprawę: czy w naszym kraju należy czy nie należy ograniczyć dotychczasowe prawa żydów?

Do tego ciała zgłasza się dobrowolnie komitet gieldowy i oświadcza: — My dopiero panom damy wyjaśnienia w sprawie żydowskiej... I przypuszczony do głosu komitet gieldowy pisze memoriał... w guście artykułu dziennikarskiego, płatnego po trzy grosze od wiersza...

Bo zobaczymy tylko, jakie to zasługi według kom. gield. położyli żydzi w Królestwie i co o nich mógł powiedzieć każdy członek komisji do spraw żydowskich? „Ukaz z roku 1862 z 24. maja (5. czerwca), uchylający ograniczenia w emigracji i społecznej działalności żydów, wyraził się w byłymy rozważaniu przemysłu i handlu. Od tego czasu nastąpił niebywały rozwój stosunków handlowych z Cesarstwem i Królestwem, a nie tylko istniejące wprawd gałęzie przemysłu kolosalnie wzrosły, ale co więcej powstały liczne nowe, dawniej nieznanne przedsiębiorstwa.” Tak twierdzi kom. gield. Tłómacząc zaś jego frazesy na język realny wypadłoby, że: jeżeli w Królestwie powstały tysiące nowych fabryk, jeżeli przybyły dziesiątki tysięcy robotników, jeżeli z zagranicy przywozi się miliony cetnarów bawełny, lnu, wełny, a miliony łokci tkanin wywozi się do Cesarstwa, jeżeli więcej sprowadza się lub buduje na miejscu żniwiarów, plugów i młocarni,

*) Onegdaj pedaliśmy w „Wiedomościach z Warszawy” korespondencję warszawską „Dziennika Poznańskiego,” w której omówiono był memoriał pp. Blocha i Natansonów, wnosiony do komisji rządowej rosyjskiej, zajmującej się sprawą żydów. Daś podajemy głos w tej sprawie znakomitego feljetonisty warszawskiego, zamieszkanego w petersburskim „Kraju.”

jeżeli wyroby szewców i krawców warszawskich wyjeżdżają aż pod Ural, to tylko... dzięki równoprawnieniu żydów.

— Dobrze! odpowie naprzykład prezes Towarzystwa kred. ziem., ale w tym czasie wzrosła też ludność kraju zgórą o dwa miliony, co musiałoby diabelnie rozruszać miejscowe stosunki nawet bez udziału żydów.

— Co więcej — doda prezes Izby obrachunkowej — czytałem dzieło J. G. Blocha O drogach żelaznych, w którym niezbieżnie wykazano, że to drogi żelazne tak spotęgowały rozwój przemysłu i handlu, nie zaś żydzi.

— No i uwłaszczenie chłopów — dorzuca wice-gubernator — który z jednej strony chwali się fabrycznymi robotnikami, z drugiej zaś nabyciami towarów.

W rezultacie najbezstronniejszy człowiek musi przyznać, że w obec olbrzymich faktów, jak: wzrost ludności, drogi żelazne i uwłaszczenie — wpływ żydów na rozwój handlu i przemysłu schodzi na drugi albo trzeci plan.

„Dzięki prawu nabywania nieruchomości przez żydów ceny domów i majątków ogromnie poszły w górę” — woła komitet gieldowy.

— No spadły też i pieniądze — mówi półgłosem prezes Izby obrachunkowej, a inni do stojącej kiwają głowami.

„Żydzi dostarczają kredytu rolnictwu i przemysłowi” — wtrąca komitet gieldowy.

— Zawsze to robili — odpowiada prezes Towarzystwa kredytowego ziemskiego, a obecny radca komitetu odzabia swoją fizjonomiją bladym uśmiechem.

„Ukaz z r. 1862 zbawiennie oddziałł na moralność żydów” — jęczy komitet gieldowy.

Prezes Izby sądowej i prezes Prokuratury spoglądają po sobie.

— Wszak! — mówi prezes Prokuratury — procent przestępców żydów jest większy niż chrześcijan.

„Żydzi w przemyśle wpażawodniczą z Niemcami” — wzdycha komitet gieldowy.

— Czy tak? A gdzie dowody?... — pyta prezes Izby obrachunkowej.

— Dowody?... — dziwi się komitet gieldowy — słowo honoru dajemy, że tak...

W sali komisji do spraw żydowskich zapada głębokie milczenie. W końcu obecni uchwala, że „memoriał” komitetu gieldowego kwalifikuje się na... artykuł wstępny do Niewy.

Gdyby jaki cudzoziemiec wziął do rąk książkę: „Jak należy prowadzić gospodarstwo” — napisaną przez większych szlachciców, musiałby powiedzieć: — Jednak ci polscy szlachcice znają nietylko kwestje rolnicze szeroko i gruntownie, ale jeszcze znają swoje własne wady, cudze zalety i umieją sobie mówić prawdę. Lecz gdyby cudzoziemiec przeczytał memoriał komitetu gieldowego, pomyślałby, że szanowna ta instytucja u nas jest przestraszonym dzieckiem, które straciło zdolność rozsądnego widzenia rzeczy i bez celu macha rękami, bijąc siebie i swoich najbliższych sąsiadów.

Tymczasem, gdybyśmy zapytali któregoś z członków gieldy: — Mój panie, kto też jest najmędrszy w kraju? — Po mnie? — Nie po panu, tylko wogóle. — Wogóle?... No — to ja, a po mnie — mój wspólnik.

Z memoriału jednak widać, że niewątpliwa mądrość komitetu gieldowego nie powinna wychodzić za progi jego salonów.

Gdybym był zapytany o zdanie w sprawie żydowskiej, stanowczo głosowałbym — przeciw jakikolwiek ograniczeniom obywatelskich praw żydów z zasad następujących.

Jeżeli naprzykład zabronimy im kupować domy, albo stawiać fabryki, zaraz w pierwszej chwili ceny domów i fabryk spadną. W następnej chwili część żydów najmie sobie figurantów chrześcijan i już zrodzi się demoralizacja. Druga część żydów zbankrutuje i, aby żyć, musi znówu popełniać czyny występne, gniotąc niemi całe społeczeństwo. Wreszcie na miejsce usuniętych żydów weleje się mnóstwo Niemców; ludność bowiem „miejscowa” tylko w pewnym procencie po trafiłaby zająć ich stanowiska. Słowem — cofnięcie praw obywatelskich żydom (i każdej zresztą klasie), zrodziłoby: demoralizację, subożenie kraju i wywołałoby napływ Niemców, o czym zresztą w chaotyczny sposób wspomina memoriał.

Dziś żydzi istotnie zajmują ważne stanowiska w przemyśle. Na podstawie „Przewodnika fabryk i Zakładów przemysłowych” Orłowa, otrzymaliśmy następujące cyfry za r. 1878 *): Między właścicielami fabryk w Królestwie znajdują się noszących nazwiska:

Table with 2 columns: nazwa i procent. polskie 29%, niemieckie 36%, żydowskie 22%, wątpliwe 12%

Żydzi więc w przemyśle zajmują nie naczelne, ale trzecie miejsce: w każdym razie poważne. Ciekawszym jest fakt ten, że żydzi i Niemcy wzajemnie się nie znoszą. W Poznaniu jest dużo Niemców, ale mniej żydów niż w Królestwie; w gubernji piotrkowskiej powtarza się to samo. Godnem też jest uwagi, że żydzi w przemyśle wypierają Niemców. W gubernji piotrkowskiej między fabrykantami wyrobów wełnianych, było w roku:

Table with 3 columns: rok, Polaków, Niemców. 1871: 1,1%, 79,1%. 1878: 2,6%, 52,3%

Zaś między fabrykantami wyrobów bawełnianych było w roku:

Table with 3 columns: rok, Polaków, Niemców. 1871: 1,5%, 79,9%. 1878: 1,9%, 70,9%

W obu tych gałęziach przemysłu widzimy uderzający fakt zmniejszenia się ilości firm niemieckich, obok zwiększenia się ilości firm żydowskich. Polskie firmy żyją, choć słabo. Inny fakt miał miejsce w przemyśle gubernji tomżyńskiej, gdzie było w roku:

Table with 3 columns: rok, Polaków, Niemców. 1876: 52,3%, 47,6%. 1878: 9,3%, 5,7%

Czyli, że w gubernji tomżyńskiej firmy żydowskie zwyciężyły i Polaków i Niemców. Według jednak wykazów Orłowa w tejże gubernji w roku 1878 było firm:

Table with 2 columns: nazwa i procent. polskich 57,9%, niemieckich 15,8%, żydowskich 21,0%, wątpliwych 5,3%

Różnica, jak widzimy, znaczna. Bądź co bądź statystyka Królestwa, aczkolwiek niedokładna i ułamkowa, stwierdza jednak fakt, że żydzi

*) Rachunek oparty na 1,913 nazwiskach, co w stosunku do ilości fabryk stanowi 10%.

szybko rozwijają się w przemyśle i walczą z Niemcami. Ograniczenie więc ich na tem polu wyszłoby tylko na pożytek Niemcom.

— Dobrze — powie czytelnik — ale cóż my biedni pocznemy, skoro i na żydzi wypierają z różnych stanowisk i bogactw się naszym kosztem?..

My nie dawajmy się, ale i nie żądamy ograniczeń, bo, dzięki świeżym lekcjom księcia Bismarcka, wiemy już co znaczy: wygnanie, pozbawienie praw, niedopuszczenie do zajęć. Zresztą, największe prześladowanie żydów nie da nam tych zalet społecznych i ekonomicznych, których nie wyrobiliśmy sobie dotychczas, a które oni posiadają w wysokim stopniu. Zaletami temi są: solidarność, dzięki której żyd ubogi dostanie pieniądze u bogatego, głupi — poradę u mądrego, słaby — pomoc u potężnego. My zaś mamy czasami tak lichą naturę, że wolimy wyciągnąć rękę do klamki bogatego żyda, aniżeli do naszego uboższego brata, kiedy clerpi i jest w potrzebie. Skupienie uwagi do jednego celu, dzięki czemu żyd, postanowivszy sobie raz być bogatym, pracuje, biega, oszczędza, zawiązuje stosunki przez całe lata, niczem nie dając się zbici z tropu. My tymczasem jednego dnia postanawiamy sobie być królami, na drugi dzień zgrywamy się w karty, na trzeci dzień chcemy być bankierami, przez dwa następne dni biegamy za jakąś spodniczką, potem chcemy założyć fabrykę, aż w końcu, po wielu latach takiej bezładnej bieżąnicy, kończymy na długach i bankructwie. Ach! mógłbym cały poemat napisać o naszym bezładzie w życiu. Ale też i nie dziwię się, że żydzi mają więcej pieniędzy odemnie. Zamiast więc ograniczenia praw żydów i nazywania ich szachrajami lub wyzyskiwaczami, nauczmy się dwu cnot powyższych: solidarności i trwałego skupienia uwagi na jeden cel, a przy boskiej pomocy nie damy się, nie gwałcąc wiekustej prawdy: „Nie czyni i nie życz drugiemu tego, co tobie nie miło.”

Z tem wszystkiem Niewa ma słuszność, wspominając, że w społeczeństwie żydzi szukają przedewszystkiem praw i przywilejów, a unikają obowiązków. Wyrazem tych dążeń jest np. chronienie się ich od wojska i pracy rolnej. Z miliona żydów 750.000 powinno być rolnikami, że 100.000 rzemieślnikami, a tymczasem faktycznie wszyscy oni chcą być kupcami i pośrednikami. Trudno też oprzeć się przypuszczeniu, że żydzi, posiadając majątki głównie w gotówce, płacą stosunkowo mniejsze podatki aniżeli reszta ludności.

Korzystanie z praw, a unikanie ciężarów, skupienie się żydów w handlu, a brak ich w ciężkiej pracy rolnej i rzemieślniczej — oto są, o ile się zdaje, realne podstawy dzisiejszego antysemityzmu. Zmienił jednak te stosunki może tylko czas i usilna a zgodna praca wszystkich członków społecznych.

Bolesław Prus.

Piekąca sprawa.

Czytamy w Dzienniku Poznańskim:

Od obywatela z prowincji odbieramy pismo następujące: „Szanowny Redaktorze! W artykule „Na dobre” w nr. 152 Dziennika Poznańskiego podajesz myśl związania Towarzystwa, aby naszą ziemię ratować. Już czas ochłonąć z otępienia, w jakie nas prawa świeże tak zwane antypolskie wprawily. Jeszcze nikt nie zajął się myślą, jak atak do naszej twierdzy odeprzeć, a już z wspomnianego artykułu dowiadujemy się, że sami też twierdzę poddawamy.

Na dziejowym przekłomie.

Powieść historyczna z XVgo wieku. Przez Józefa Rogossą. Tom drugi. (Ciąg dalszy.)

Przez las gęsty a czarny, jak sumienie tych strasznych hord krzyżackich, które w serce Litwy zagony zapuszczały, znacząc swoją drogę potęgą, krwią i łupieżstwem, jechało późną nocą kilkunastu zbrojnych. Na przedzie postępował przewodnik, za nim Spytek Melsztyński z niesnanym rycerzem niemieckim, dalej Jerzy ze Stopnicy z łucznikami, na samym końcu toczyły się dwa wozy poczerwone, na których znajdowały się tylko rzeczy najpotrzebniejsze. Wszyscy jeźdźni mieli na zbroi baranie kołuchy, bo choć był dopiero koniec września, powietrze było już bardzo zimne, a nad ranem brały nawet dobre przymrozki.

Na niebie jaśniała pyzata twarz księżycza w pełni, która niekiedy zasłaniały czarne chmury pędzone zimnym wiatrem północnym. W lesie było dołem cicho; za to górą, na kształt fali morskiej, gdy ją burza porusza, szumiły rozłożyste korony dębów, lip, jaworów i długie brzoza warkocze, a liść zmarznięty sypał się z nich, a koniom pod nogi i jak sucha śmierci szata niepryjemnie szaleciał. Ilekroć wicher przychodził, a powtarzało się to dosyć często, zmeżony bowiem bóg wiatrów potrzebował zachwycić niekiedy oddechu, zawsze dawały się słyszeć w głębi Puszczy przeraźliwe sów wotania, grzmotowy ryk tunarów, od którego tysiącletnie dęby drżały, rżemiołki dzikich koni, uciekających przed zgłodniałym rysem i złowrogie wilków wycie. Runątki pod jeźdźcami wleciały wtedy niepokojli, a niekiedy między nimi napróżno usiłując puścić się cwałem, stawały dęba i trwożliwie prychając wzdziado kasały.

Gdy po niejakiem czasie orszak wjechał na

drożynę, tak wąską, że odgad jeden za drugim musiał postępować gęśnio, przewodnik, który już od dłuższego czasu niepokojnie rozglądał się w prawo i w lewo, nagle stanął i do Spytka Melsztyńskiego się zwróciłszy, nieśmiało przemówił:

— Zmyliłmsy drogę... — Toś chyba ty zmylił, nie my! — komes szorstko odparł. — Zasluzyls, bym cię za to kazał powiesić.

Ledwie Jerzy to usłyszał, pocisnął konia i obok drzew zrecznie się przesuwał, zbliżył się do swego pana. Bo kto wie, czy komes nie będnie jego usług potrzebował... Ilekroć w drodze napadli ich jacy złoczyńcy, zjyżają z łupieżstwa i mordu, a w owej epoce można ich było spotkać na wszystkich drogach i w wszystkich krajach, zawsze Melsztyński, tak samo jak inni możni, broniący swego życia i mienia, wykonywał na pojmanych sąd dorozny, co Jerzemu wleciało się podobało. Myślał więc, że i teraz będzie miał zabawkę, ale niestety, nadzieja go zawiodła. Chociaż Spytekowi wielką to przykrość sprawiło, że przewodnik drogę zmylił, mimo to nie popętnił ten człowiek aż takiej zbrodni, iżby za nią miał być śmiercią karany. Zburczał go więc tylko i na tem się skończyło.

Przewodnik, a był to mężczyzna w sile wieku, mowny i nie głupi, który utrzymywał się z tego w Krakowie, że po kilka razy do roku służył różnym panom za przewodnika na Litwę, chcąc zle naprawić, wrócił się o kilkaset kroków w tył i z konia zsiadłszy, zaczął uważnie drzewa oglądać. Gdy mu te jednak nie nie powiedziały, wdrapał się na najwyższy dąb i z jego szczytu puścił wzrok na okół. Lecz i ztamtąd nie zobaczył. Dokola rozciągała się puszcza bezbrzeżna, pełna dzikiego awierza, bagien, trzęsawisk i niezbadanych tajemnic, a nad nią księżyc ironicznie uśmiechnięty, zdawał się szczydzi z naiwności człowieka, który ze szczytu dęba o północy usiłował znaleźć drogę przez głębią morza litewskiego.

Wleciał zafasrowany wrócił do orszaku. — I cóż? — Melsztyński go zapytał. — Żle... musimy przenoćować, bo teraz nikt tu drogi nie znajdzie.

— Myślałem osle, że mi powiesz co roznmniejszego!.. Hej! Jerzy! rozbici namiot! Niedługo trwał, a pod dębem najbliższym,

który stał na skrawku łąki, studzy rozbili namiot jedwabny. W nim miał przenoćować Spytek i jego towarzysze.

Jerzy zarządził co należało, aby obozowisko zabezpieczyć od napadu dzikich zwierząt. Kazał więc nacisnąć grubych gałęzi, któremi niby potem, skrawek łąki w koło otoczył, wewnątrz pomieścił ludzi, konie i wozy, a na zewnątrz rozniecił cztery wielkie ogniska przy których straż miała się całą noc zmieniać.

Kiedy pacholcy i łucznicy w najlepsze chrapali, a przewodnik na boku klekając, prosił Boga gorąco, by mu dopomógł rano dobrą drogę odszukać, w tym czasie w namiocie, przy słabym blasku świecy woskowej, której płomyk drżał niespokojnie, Melsztyński z niemieckim rycerzem taką widł rozmowę:

— Jak wam się podoba ten kraj? — pytał go, wyciągając na skórze niedźwiedziej kości strudzono.

— Zdaje mi się, że trudno na świecie o równie dziki i ubogi. Jedziemy już przez niego piąty dzień, a dotąd spotkaliśmsy ledwie dwie nędzne osady. Wszędzie lasy, jeziora, trzęsawiska, wydmy piaszczyste, po nocach słycać wciąż głosy dzikich bestyi, a o skrawek ziemi uprawionej ponos tu trudniej, niż gdzieindziej o drogic kamienne. Doprawdy, nie pojmuję, czemu polscy panowie tak gorąco życzyli sobie posiadać tę ziemię.

— Wiecej rycerzu czemu? — Spytek podchwycił. — Właśnie dla tego, że jest dzika i uboga.

— W takim razie podziwiam wasz apetyt, lecz nie mogę wam zaszczepić.

— Uważam to za rzecz naturalną, rycerzu! Nie znając naszych stosunków, nie możecie pojąć, co nas skłoniło do ubiegania się o Litwę. Tymczasem ubóstwo i dzikość tego kraju były istotnie głównymi powodami, dla których zapędziliśmy się na tę północ niegościnną. Kto nie ma, ten nie może nie stracić, a jeśli napada i rozbija, ma zawsze nadzieję coś zyskać. Litwa nie nigdy nie miała, więc napadając nas, mogła się dobrze oblawiać. Gdy głód jej doskwierał, szła po chleb do Polski; gdy potrzebowała dobrej odzieży, szukała jej w Polsce; wleższo zapopatrywała się tylko w Polsce; wreszcie dotarł srebra, za które mogła wykupić swoich jeńców, czy to i niewoli krzyżackiej, czy tatarskiej, szukała także

w polskich kościolach i w dworach naszej szlachty. Z takim sąsiadem trudno była rada. Trzeba go było albo podbić, albo sobie zjednać.

Czy podbić Litwy byłoby łatwe, zapytanie o to wielkich mistrzów z Malborka, którzy w tych puszczach krocie wojowników potracili, zresztą widząc teraz ten kraj, możecie sobie na to sami odpowiedzieć. Nie pozostawało zatem nic, jak się z Litwinami złączyć, by ich tym sposobem raz na zawsze zrobić nieszkodliwymi. A czyniąc to, nietylkośmy się zabezpieczyli od północy, równocześnie dzięki sprzymierzonej nam Litwie, wzmoćniłmsy się także od zachodu, gdzie od wieków naciska na nas straszna zmora teutońska!

— A wy się tej zmyry rzeczywiście boicie? — rycerz pytał.

W jego głosie musiało brzmieć coś niezwykłego, skoro Spytek spojrzł mu bystro w oczy i tak odpowiedział:

— Zapomniałem, że i wy Niemiec! — Nie robię sobie nic z tego... za prawdę jesszczem się nigdy nie gniewał. Zresztą nie dziwie się, że Niemców nie lubicie. Na świecie rzadko się zdarza, żeby bisey siedzieli nie mieli sporów granicznych, które ich rozdziałają... Prócz tego należy zważyć, że Pan Bóg tak już zarządził, by omeńszysy zjadł zawsze słabszego. Jastrzab zabija kurę, a kura polyka robaka. Skoro uciekają was Niemcy, więc nawzajem ducie wy Litwinów! Zęb za zęb, oko za oko, nie za darmo!

W słowach mówiących teyle było gorczyce zimnej a przesywającej, że Spytek, mimo, iż pod kożuchem leżał, uczył dreszcz w ciele. Podniósł się, wsparł się na łokciu i w towarzysza swego się wpatrując, zapytał:

— Kto was nauczył tej sentencji pogańskiej, rycerzu?

— Życie. W namiocie zrobiło się cicho. Polak wpatrywał się w Niemca, który wlepiwszy w ziemię wzrok przenikliwy, siedział nieruchomo jak posąg i zdawał się myśleć o czemś bardzo przykrem. Jego twarz była teraz pocięniejsza, fałdy, co ją gęsto pokrywały, zrobiły się głębsze, cała postać wyrażała smutek, może nawet przynębnienie. Ale choć tak wielka ponurość oblicze mu okryła, iż zdawało się, jak gdyby nie było siły, mogącej go ożywić i rozswelić, mimo to chłód od niego więcej nie odtrącał, przeciwnie każdy

„Wspólna moc tylko zdoła nas ocalić”, nie tracimy czasu i załóżmy towarzystwo ku ratowaniu ziemi ojczystej! Niechaj fachowi jak najspieszniej wypracują statuta i otworzą bank do zakupywania ziemi. Nie trudnem chyba to będzie, bo korzystając z błędów Tellusa potrafimy — a nasi magnaci w tym razie grosza nie poskapią, zwłaszcza, że pewność będzie i umiarkowany procent czy dywidenda.

Jestem aż nado przekonany, że wszyscy magnaci polscy nam w pomoc przyjdą, a kilka milionów, które nam zaraz potrzebne, w niedługim czasie wpłyną. Towarzystwo takie z siedzibą w Poznaniu wypuściłby akcje np. po 5000 marek z połową wpłaty w przeciągu roku, zamianując w każdym powiecie trzech lub więcej dyrektorów, ludzi miennych i zdolnych, których nam nie brak, i na subhację nabywać będzie o ile możliwem wie, które przez nich administrowane lub odpowiednio urządzone, muszą przynieść stosowne odeszki.

Iluż to zdolnych obywateli gospodarzy w każdym powiecie, którzy dla pałacej sprawy trochę pracy i trudu nie poskapią; ci z administracji powierzonych im wsi corocznie rachunek zdadzą, a pracą powiatową się podziela.

Nie wątpię, że łatwiej kapitalistom naszym jest powierzyć swój kapitał na pewne przedsiębiorstwo, o jakim jest mowa, niż kupić wieś i z nią się mazać.

Jeszcze stać nas na tyle przywiązania do ziemi ojczystej, aby ją bronić i na tyle energii, aby dla niej pracować.

Autor artykułu subskrybuje na takie towarzystwo 15.000 marek.

Byle ja tylko wspomóż i wspierać, nie żał żyć w nędzy, nie żał i umierać.

T. M. z W.

Z radością widzimy, że rzucona przez nas myśl nie przeszła niepostrzeżoną i wywołała odzew. Mamy nadzieję, że głos p. T. M. nie będzie wyjątkowym; mamy nadzieję nado, że towarzystwo o jakim mowa, z pewnymi modyfikacjami i zmianami stanie i przyjdzie w pomoc zagrożonej własności ziemskiej. Tego przynajmniej gorąco pragniemy!

Awantury antyżydowskie.

Do zaburzeń anty-żydowskich w Dołhinowie, o których już donosiliśmy, przynosi Kurjer Po-ranny następujące bliższe szczegóły: Włościanin Krasowczyk przybył na jarmark do Dołhinowa ze swym swinem jednakiem, dwunastoletnim chłopcem, ubóstwowanym przez rodziców. Chłopak ukończył chlubnie szkółkę elementarną i zdradając wielkie zdolności do stolarstwa, sam się uczył tego rzemiosła. Gdy Krasowczyk miał już wracać do domu, chłopak wstąpił jeszcze do jednego ze sklepików żydowskich, w celu kupaa dla siebie obwarzanków. Uplynęło pół godziny, a chłopak nie wracał. Ojciec niepokoił się już zaczynał, nareszcie zaczął szukać swego syna po całym miasteczku, lecz chłopak wpał jak w wodę, nigdzie go nie było. Dano znać policji, lecz i jej poszukiwania były daremne. Zaledwie po upływie dni czterech w pobliżu drogi pocztowej z Dołhinowa do Dohsyc, znaleziono ciało biednego chłopca, lecz w jakimże stanie! Robiący obdukcję lekarze, przekonali się, że pomimo zniknięcia chłopca przed czterema dniami, zamordowanym on został nie więcej jak dobie przed znalezieniem ciała, które było całkiem świeże. Wiśnię o tej strasznej zbrodni lotem błyskawicy oblała okolice całą i nawet dalsze powiaty. Fama po-

co by go teraz urząd, musiałby dłać mieć współczucie, dziwnie bo też imponującym był on w swojej tajemniczości, sympatycznie wyglądał jego oblicze i czuło się, że ludzka musiała być jego boleść!

— Darujcie mi rycerzu, że was o coś zapytam — Spytek po niejakiem czasie pierwszy przemówił. — Jak to mam sobie tłumaczyć, że choć Niemcem jesteście, biliście się w Pradze z cesarskimi.

— Mo nienawidzę Zygmunta! — zawołał hardo głowę podnosząc. — Z kimkolwiek nie przewierciecie bić się będzie zawsze mnie znajdzie po stronie swoich nieprzyjaciół, gdyż pamięć tego, co mi zrobił, trwać będzie w mojej duszy nawet po za grobem!

Gdy to mówił, był bladej, wzrok mu się roziskrzył a usta drażyły.

— A wolno wiedzieć, rycerzu, jak się nazywacie?

— Hermann!

— Hermann? Czy przypadkiem nie macie brata w Krakowie, który u nas zazywa sławy wielkiego lekarza, wróżyłby i cudotwórco? A na imię mu Ruprecht.

— Tak jest, to mój brat rodzony.

— Wiecej musicie być także bratem księcia Hermana, tego, który w ziemi bawarskiej dzierży bogate opactwo. Lat temu sześć byłem u niego w gościnie z panami czeskiemi i dobrzem się wtedy zabawił.

— Byliście u niego, a nie przypominacie go sobie? — rycerz z zdziwieniem zapytał.

— Czemu bym go nie miał pamiętać! Widzę go jeszcze z sokółem na ręku, jakimś go dopiero przed godziną z ozu stracił.

— Rzeczywiście? A jednak nie domyślacie się, że on w tej chwili przed wami stoi!

Spytek zerwał się z postłania na równe nogi. — Coście powiedzieli rycerzu?! — zawołał. — Ze dawny księży Hermann, pan możny i bogaty, który tysiącem rozkazawał i miał władzę monarszą, a rycerz ubogi bez dachu ni jutra, którego w tej chwili przed sobą widzicie, to jedna i ta sama osoba. Jam was sobie rycerzu zaraz przypomniał, byliście u mnie z owymi Czeskami, co to na sobór jechali, w tych kilku leciech nie zmieniliście się prawie nic, ale smac nieśleda srodze mnie przygniotła, skoro dotąd nie mogliście mnie poznać... (Ciąg dalszy następuje.)

wszelka jedynolność uznawała winnymi tej zbrodni żydów. O zamordowaniu chłopcu i jego męczeństwie obiegaly różne wieści. Włosianie niemal za świętego go uznawali i takiego tłumnego pogrzebu oddawna w okolicach Dolhynowa najstarsi nawet ludzie nie pamiętają. Nawet że wsi oddalonych pospieszyły tłumy włosian silnie wzburzonych i roznamiętanych. z miasteczka zdążyli z podnieceniami umyślnie mieszczanie. Nienawiść rasowa i ekonomiczna dosięgła swego szczytu. Nie wubychły jednak odrazu te namiętności, hamowane białą zwykłą naturą Białorusinów. Pogrzeb więc odbył się jeszcze spokojnie, doprowadzone tylko do egzaltacji tłumy chwytaly garściami piasek z mogiły męczennika, uważając ten piasek za święty. Nieporządku i rozruchowi wubychły jak to już donosiliśmy, dopiero w dzień Bożego Ciała. Ojciec zabitego chłopca wysłał do Petersburga podanie i sam na się tam udać w celu szukania sprawiedliwości. Środków na tę podróż dostarczyły składki zebrane wśród ludności miejscowej. Winnych zbrodni dotąd niewykryto. Rezultatem rozruchów była śmierć trzech osób wśród żydów, oraz do trzydziestu silnie ranionych. Kilku też rannych jest i wśród włosian. Głównymi podżegaczami i kierownikami rozruchów, byli rozsiadli kolo Dolhynowa w znacznej ilości starowiercy.

Akcja ratunkowa dla Stryja.

Wczoraj odbyło się posiedzenie ściślejszego komitetu krajowego, na którym przyjęto wszystkie wnioski subkomitetu z wyjątkiem wniosków co do sumy potrzebnej na wyżywienie nędzarzy przez zimę. Komitet uchwalił, że tak resztującą kwotę komitetu stryjskiego 7.000 zł., jak i wszelkie fundusze jakie pozostaną w komitecie krajowym po rozdzieleniu sum 100.000 (dla właścicieli realności), 82.000 (dla kupców, kramarzy i większych przemysłowców), 7.000 (dla rękodzielników) i 2.000 złr. (dla inteligencji), pozostają nadal do dyspozycji komitetu krajowego.

W końcu wybrano komitet (pp. Loebl, Dąbrowski, Agórski, hr. Badaeni i Lazarus), który ma się zająć rozdzieleniem wyżej wymienionych sum pomiędzy poszczególne osoby.

KRONIKA.

Ładno dnia 15. lipca.

Wiadomości z dworu. Uzupełniając krótką wiadomość telegraficzną o wizycie następcy tronu arcyks. Rudolfa i księcia Mykity czarnogórskiego, *Fremdenblatt* podaje następujące szczegóły: Arcyksiążę przybył do willi zajmowanej przez księcia kolo Baden o godz. 1. po południu w towarzystwie swojego adjutanta. Właściciel willi powitał księcia u bramy, towarzyszył mu aż do schodów głównych, u podnóża których czekał już książę Mykita. Po serdecznym powitaniu, udał się następcą tronu aż do pokojów księcia, gdzie zabawił przez trzy kwadranse, poczem książe odprowadził następcę tronu aż do powozu. Tymczasem zebrał się przed bramą zamkową znaczny tłum ciekawych, który ujrawszy wsładającego do powozu następcę tronu, powitał go z wielkim zapalem. Dniem przedtem odwiedził księcia Mykitę arcyksiążę Stefan z małżonką.

Wiadomości osobiste. Namieśnik Galleji, Filip Zaleski przybył do Iach i stanął w hotelu Bauera. — JE. ks. metropolita Józef wyjechał dziś do Perehliwa. — Ks. kanonik kapituły ruskiej Lew Heterowski, udał się na dwumiesięczny urlop, celem poprawienia zdrowia. — Książę Württembergski udał się na zamek Osterstein kolo Gera, w celu uczestniczenia w pogrzebie księżnej Pauliny Reuss młod. linii, urodzonej księżnej Württembergi, małżonki panującego księcia Henryka XIV mł. l. — JE. p. minister Br. Ziemiatkowski, oczekiwany jest dziś w Żywcu, w przejeździe do Dobowca, dokąd już dnia 12. bm. udać się miała pani ministerowa baronowa Ziemiatkowska. — Królowa a grecka z synem Andrzejem i córkami Aleksandrą i Marją przybyła dnia 9. bm. do Aleksandrowska, stacji kolei warszawsko-petersburskiej, z kąd odjechała natychmiast do Petersburga, zamku pod Petersburgiem, należącego do jej ojca ks. Konstantego Mikołajewicza. Pociągami królowej kierował od samej Odessy aż do Pawłowska, rzeczywisty rada stanu Tanbe, inspektor tak zwanych pociągów nadzwyczajnej ważności. Kawalerem honorowym królowej, na czas jej pobytu w Rosji, wysłany car swojego ober-forsznajdera hr. Gendrykowsa.

Nekrologia. Burmistrz miasta Opawy dr. Rossy, zmarł przedwczoraj wieczór na chorobę sercową.

Kalendarz. Piątek (16.): N. M. P. Skałperskiej — Dzierżysławy. Wschód słońca o godz. 4. min. 22, zachód o godz. 7. min. 46.

Kalendarz myśliwski. W lipcu wolno polować: na jelenie i kozły, ptactwo błotne i wodne w ogólności — a od połowy miesiąca także na przepiórkę i dzikie gołębie.

Dla wdowy Szaszkiewiczowej złożyli w naszej Administracji: p. K. B. 2 złr., N. N. w restauracji Bogusiewicza w Krakowie 2 złr.

Na rzecz kolonii wakacyjnych złożył w naszej Administracji p. K. Postruski 5 złr. dla chłopców i 5 złr. dla dziewcząt.

„Collegium iuridicum” w Krakowie. Czytamy w *Casie*: O gmachu tym, własności Uniwersytetu będącym, obiegaly wieści, iż sprzedany będzie, gdy budowa nowego Uniwersytetu ukończona zostanie i gdy nowa sala wykładowa otwarte zostanie — wówczas *Collegium iuridicum* stanie się szybcie. — Trudno było wierzyć stanowczo w podobny zamiar, wiedząc dobrze, jak niektóre cenne zbiory uniwersyteckie nie mają należytego pomieszczenia i dlatego są niedostępne dla publiczności; budynek ten więc bynajmniej szybcie być nie mógł — budynek, swlżany historycznie z Uniwersytetem.

Obawiać się też można było, że w razie sprzedaży budynek ten dostanie się w niepewne ręce, które zetrzą zeń znamiona przeszłości i Uniwersytetowi uzbędzie na zawsze gmach w dogodnym położeniu, bo w środku miasta. Do tej ostateczności nie przyjdzie przecież. — Jak się bowiem dowiadujemy, *Collegium iuridicum* przeznaczeniem być ma na pomieszczenie niektórych zbiorów uniwersyteckich, nie mających dziś dostatecznego pomieszczenia w *Collegium phisicum*.

Profesorowie szkół średnich. Minister wyznał i oświadczył następujących profesorów ok. szkół średnich w Galicji do VIII. klasy rangi, a to począwszy od 1. stycznia 1897: 1) Franciszka Foka przy gimnazjum w Nowym Sączu; 2) Stanisława Siedleckiego przy gimnazjum św. Anny w Krakowie; 3) Tadeusza Skubę przy gimnazjum św. Jacka w Krakowie; 4) Aleksandra Turkońskiego przy gimnazjum w Drohobyczu; 5) dr. Józefa

Lewickiego przy II. gimnazjum we Lwowie; 6) Michała Soniewickiego przy gimnazjum w Brzeżanach; 7) dr. Jana Lenartowicza przy szkole realnej w Krakowie; 8) Jędrzeja Drazęka przy gimnazjum w Drohobyczu; 9) Aleksandra Borkowskiego przy akad. gimnazjum we Lwowie; 10) Michała Markiewicza przy gimnazjum w Rzeszowie; 11) Jana Poselta i 12) Klemensa Schnitzla, obu przy II. gimn. we Lwowie; 13) dr. Karola Benoniego p. szk. real. we Lwowie; 14) dr. Teofila Gerstmana przy II. gimn. we Lwowie; 15) Marcina Drzymuchowskiego przy gimnazjum w Nowym Sączu; 16) Mikołaja Kulczyckiego przy gimnazjum w Przemyślu; 17) Wincentego Martasiewicza i 18) Józefa Nedoka, obu przy gimnazjum w Tarnowie; 19) Teofila Baylega przy II. gimnazjum we Lwowie; 20) Piotra Lewickiego przy gimnazjum w Tarnopolu.

Germanizacja. Starostwo w Limanowy widocznie nie wie o rozporządzeniu władz wyższych co do języka urzędowego w Galicji, gdyż powiada, jak za dobrych czasów Bacha świadectwa uobowiązków dla Polaków wydane, przez wójta i księdza Polaka potwierdzone, w języku niemieckim i stwierdza je pieczęcią z napisem: *k. k. Bezirkshauptmannschaft in Limanowa*. Dowód mamy w ręku — pisze *Reforma*.

Ograniczenie co do noszenia mundurów wojskowych. Z kół wojskowych odbiera *Fremdenblatt* następujące doniesienie: „Opublikowane właśnie drugie wydanie regulaminu służbowego, którego przepisy rozpoczyna obowiązywać dnia 1. sierpnia, zawiera pomiędzy innymi nowy przepis wielkiej doniosłości dla znacznej liczby oficerów. Postanawia on mianowicie w § 73., traktującym o mniadurowaniu nieuczynnych gażystów rezerwy, dalej w stanie spoczynku i w stanie pozasłużbowym, iż ci w wypadkach służbowych obowiązani są nosić mundury, a szerszą tylko przy uroczystych okazjach. Innymi słowy, że oficerowie i urzędnicy rezerwy, dalej oficerowie i urzędnicy na pensji i w stanie pozasłużbowym, którzy nie służyli dawniej w ok. armii jako oficerowie zawodowi i urzędnicy wojskowi, ewentualnie tacy, którzy zostali zamianowani ze stanu cywilnego, jednorocznych ochotników itd., mogą odpać za służbę ukazywać się w mundurach tylko w razie wojskowych uroczystości, jak n. p. w dzień imienia i urodzin Najj. Pana, na procesjach Bożego Ciała, balach dworskich, na wielkich tj. uroczystych zabawach wojskowych itp. Natomiast zabronionem jest im ubierać się w mundury w celu otrzymania zniżonej karty wstępu na przedstawienie teatrów nadwornych w Wiedniu, dalej w czasie podróży kolejami i parowcami, podejmowanej w prywatnym interesie, na wycieczki, spacery, prywatne bale i zabawy i tym podobnych wypadkach, w których wolno im było dotychczas nosić mundury wojskowe. Zapelnie takie same przepisy obowiązują już od dawna w wojsku niemieckiem.

Pospolite ruszenie. W organie wojskowo-naukowego Stowarzyszenia zamieszczono rozprawę, która oblicza w przybliżeniu obecną siłę pierwszego pospolitego ruszenia. Pomieniony organ przychodzi do następującego rezultatu: Pierwsze powołanie obejmuje 19 klas wieku (od 19. do 37. roku życia), każda po 350.000 ludzi, razem 6.650.000. Od tego należy odliczyć: armję stałą wraz z rezerwą następującą w sile 890.000 ludzi; obrony krajowej obu połów monarchji, razem 300.000 ludzi; dalej procent uzupełnie niedołężny, który wynosi mniej więcej 380.000 ludzi; procent tych, którzy wymigrowali, lub których nie można odsunąć, w liczbę 135.000 ludzi; w końcu od każdej klasy wieku około 40 proc. na rok, jako ubytek, spowodowany skutkiem śmierci i przypadkowej niedołężności, czyli 140.000 ludzi, ogółem 1.845.000 osób. Pozostaje tedy do rozporządzenia jako pospolite ruszenie 4.805.000, czyli okrągu 4 1/2 miliona.

Posady manipulacyjne i służbowe, zastrzeżone dla wysłużonych ok. podoficerów, wakuja, a to: Kilka posad asystentów pocztowych w obrebie ok. Dyrekcji poost i telegrafów we Lwowie, z terminem podać do 17. lipca br. Posada posługacza przy klinice chirurgicznej ok. Wszehelnicy w Krakowie, z terminem podać do 20. sierpnia br. Są także opróżnione posady po za granicami kraju na Węgrzech, w Czechach w Morawji, na Śląsku itd.

Bliższą wiadomością co do warunków i dotacji posad rzeczonych, powiada można w biurze IVtym departamentu Magistratu.

Zgubiony złoty medalik z datą pierwszej komniji, może właściciel odebrać w Dyrekcji szkoły żeńskiej im. św. Marij Magdaleny lub w kancelarji parafialnej kościoła tegoż samego imienia.

Zguba. Znalezione wczoraj rano na ulicy Sykstyńskiej sakiewkę, w której znajdowało się 5 złr. i 1 ct. Odebrać można w domu pod l. 54, ulica Czarnieckiego a stróża.

Anna Mayer nazywa się kobieta, której zwłoki wydobyto ze stawu Dymeta na Zamarstynowie; liczyła lat 40 i była ciekawą wdową po kapitanie. Powody samobójstwa niezane.

Kopalnia nafty. W Starostwie gorlickim zgłoszono zastanowienie wszystkich robot w kopalniach spółki „Wyrwałość”, spółki „Zgoda” i w kopalni Stanisława Znamirowskiego. Kopalnie te zatrudniały 200 robotników.

Kraków 14. lipca. (Restauracja katedry na Wawelu. — Sprawy sądowe.) Na dziś zaprosił ks. biskup Dunajewski komitet, mający się zająć nader ważną sprawą odnowienia katedry na Wawelu, tak co do rozpoznania planów, jak i co do zebrania środków pieniężnych. do tej restauracji koniecznych, a bardzo znacznych. Znana jest energia naszego księcia kościoła, tak że nie wątpię, iż dzieło to historycznego znaczenia z chwałą dla narodu i ku wiecznej pamięci szybko dokonaniem zostanie, a to według wskazówek pierwszorzędnych mistrzów sztuki, jak Jan Matejko i innych, bierących żywy udział w naradach.

Prezydent Sądu wyższego, p. Zborowski i, objawiający kierownictwo Sądu krajowego wyższego, i cofnawczy wszystkie przez swego poprzednika radcę dworu Steyskala udzielone urlopy, ma wszystkim radcom i urzędnikom udzielić urlopy z urzędu tak, aby nie wszyscy opuścili Kraków równocześnie, lecz aby była zatrzymaną kolejność, a każdy co najmniej sześć tygodni mógł po ciężkiej pracy odpocząć.

Także mają być zaprowadzone różne ulepszenia we wszystkich gmachach sądowych Sw. Piotra, a nawet ma być ustawionym, jak przed wszystkimi naczelnymi władzami II. Instancji, swłżajcar. Zaczowanie tego decorum na zewnątrz każe się spodziewać, iż i los niższych urzędników, tak sędziowskich jak i manipulacyjnych, dla biedy niedość ugrzać decorum na zewnątrz, znacznie poprawionym będzie.

Także, jak zapewniano, ma p. prezydent Zborowski wziąć rozbrat stanowczo z dotychczasowymi względami fiskalnemi ok. do funduszu inter-

kalarnego i dał tego już najlepszy dowód, przedkładając w 8 dniach po objęciu swego urzędowania przedstawienie co do obsadzenia posady prezidenta Sądu krajowego w Krakowie.

Przedstawienia te okryte są tajemnicą, zapewniano jednak, iż na pierwszym miejscu przedstawionym jest poseł i radca Sądu wyższego p. Jasniński, na drugim prezes p. Pogliess, na trzecim prezes p. Maciej Czyszcza.

Radcy Sądu krajowego wyższego, drowi Aleksandrowi Cukrowiczowi, który się podał równocześnie po 52 latach służby w stały stan spoczynku, ma być udzielony tytuł i charakter radcy dworu, ewentualnie order korony żelaznej III. klasy.

Kraków 14. lipca. Chór akademicki, złożony przez uczniów z słuchaczy medycyny, postanowił czas ferij wakacyjnych poświęcić celom balneologicznym, i w tym celu wybiera się w bieżącym tygodniu do głównych zdrojowisk galicyjskich, a mianowicie do Rabki, Krynic, Szczawnicy, Żegiestowa. Prawdopodobnie nawizję też Zakopanę i Szemkę, korzystając wszędzie ze wskazówek udzielonych pod względem umiejetynym przez prof. Korczyńskiego. Chórowi towarzyszyć będzie jego kierownik p. Wiktor Barabas.

Rzeszów 14. lipca. Dnia 12. bm. pojawił się w Strzyżowie ples wściekły i przebiegający przez Żarnowc, Glinik, Nowawies, Zgłobien, Bzianke, Przybyszówkę i Bratkowice, pokasał 8 ludzi i wielką ilość psów i bydła. Troje nieszczęśliwych, pochodzących ze Zgłobnia, wysła dzisiaj tutejsze Starostwo na klinice do Wiednia. Towarzyszyć im będzie dr. Drobner. Psa zabito w Bratkowicach.

W dniu jutrzejszym odbędzie się w naszym mieście zjazd gorzelników w celu zawiązania Towarzystwa polskich gorzelników. Przyjazd swój zapowiedzieli już dr. Tadeusz Rutowski, profesor Wawnikiewicz i prof. Manasterski. Wnosząc z liczby tych, którzy już przybyli, zjazd będzie bardzo liczny.

Drohobycz 13. lipca. W dniach 8., 9. i 10. lipca br. odbył się pod przewodnictwem inspektora p. Edwarda Hückla w tutejszym gimnazjum egzamin dojrzałości, do którego zgłosiło się 11 publicznych abiturjentów i wszyscy zostali uznani za dojrzałych, jednemu zaś przynależność świadectwa dojrzałości z odnaczeniem, mianowicie: Czuczyskiem Aleksandrowi. Dojrzałymi zaś zostali uznani: Batkowski Stanisław, Blumenblatt Izidor, Fiala Władysław, Jospj Aleksy, Litwyski Bolesław, Mrozowski Hipolit, Segal Abraham, Skobielski Józef, Weingarten Abraham, Wereszczyński Julian.

Stanisławów 13. lipca. W zeszłą niedzielę odbyło się tu zgromadzenie członków tutejszego Banku zalozkowego. Głównym celem tego zwołania członków, było wykażać, iż był Towarzystwa zalozkowego przez manipulację Urbana nie został weale zachwianym, i że szkoda, jaką Towarzystwo z tego powodu poniesie, wynosi nie 20 do 30.000 złr., jak to niechętnie tej instytucji złożyli po mieście głoszą, lecz iż te straty w znaczniejszej części bez uszczerbku majątku Towarzystwa mają swoje pokrycie. Zgromadzeni członkowie przyjeźli do sprawozdania Dyrekcji do zadawalniającej wiadomości.

W *Jedyności* wydanej na cześć 15-letniej rocznicy tutejszego Towarzystwa miłośników muzyki, między innymi nakreślił także ksiądz biskup Pełesz własnoręcznie dwawiersz w ruskim i polskim języku: „Zgoda buduje — niezgoda rujnuje!”

Zaprzeczony się nie da, iż ks. biskup Pełesz dotąd zawsze okazuje tutaj tendencję łączności Rusinów z Polakami.

W Stanisławowie uwięziono Wasyla Petrowa, djaka i właściciela gruntu w Podmiechalu, za poburzenie przeciw narodowości polskiej. W Podmiechalu kolo Kałusza, odbywały się niedawno wybory do Rady gminnej. Przeciw rezultatowi wniosła partja dworska protest, w którym naprowadziła takie okoliczności, że p. starosta Świtalski uznał za stosowne odstąpić sprawę Prokuratorji państwa. Śledztwo przeprowadził p. sędzia Osterman, i na podstawie jego wyników uwięził Petrowa.

Pożar w Medyce dnia 7. bm., powstał w gmachach dworskich, jak się zdaje, skutkiem nieostrożności, zniszczył budynek folwarczny wraz z młocarnią i narządzeniami gospodarskimi, a przetrząsł się na wieś, przy silnym wietrze obrócił nadto w perzynę 32 domów mieszkalnych i 52 budynków gospodarskich. Dalszemu szerzeniu się pożogi zapobiegła wysłana osobnym pociągiem na miejsce nieszczejście przemyśka straż pożarna ochotnicza, tudzież oddział inżynierji, zatrudniony przy budowie forte w Hnrku, a w końcu energiczne wystąpienie żandarmerji z rotmistrzem p. Reszką na czele. Z liczby 34 poszkodowanych gospodarzy, tylko pięciu nie było ubezpieczonych. Prezydent Namieśnictwa wysłał do pogorzeliów 100 złr. na ręce starosty przemyskiego jako wsparcie doraźne. Dochodzenie sądowe przyczyni pożaru zarządzono.

Wiedeń 13. lipca. O biednym mazer. Palla-viciniim przysłało tu ten jeden szczegół więcej, że zwłoki jego leżały również pod lawiną, niedaleko ciał towarzyszy i że także noszą na sobie okropne ślady skutków runięcia z niezmierną wysokością. Pogrzeb jego odbędzie się dziś w miejscowości Winklerna, na cmentarzu katolickim, obok Crommelina, pochowanego tamże kilka dni przedtem. Ciało przewodników społeczeństwa w innej stronie cmentarza. Prócz reprezentantów rozmaitych klubów turystowskich, przybyło do Winklerna maństwo osób z daleka i bliska celem uczestniczenia w smutnej ceremonji. Towarzystwo alpejskie przysłało między innymi także wspaniałe wieniec.

Wiedeń 17. lipca. Rada dyscyplinarna tutejszej Izby adwokackiej wykreśliła obrońcę dra Hermana Fialle na zawsze z listy konceptantów adwokackich, a adwokat dr. Oskar Berggrün, w kancelarji którego dr. Fialla się znajdował, zansuspendowany został na sześć miesięcy w wykonaniu czynności adwokackich. Powodem tego wyroku był proces Ronacher-Dreher. Dr. F. był zastępcą Ronachera i wymógł sobie honorarium 12 tysięcy złr., na które uzyskał prawo zastawa na realność klienta. Wierzytiele R. czuli się tem pokrzywdzeni i udali się z żażaleniem do Izby adwokackiej, która odpowiedziała na żażalenie powyższym wyrokiem. Wyrok nie jest jeszcze prawomocny, dr. F. rekurował bowiem do najwyższego Trybunału.

Paryż 14. lipca. Wczoraj odbyło się odstąpienie posagu Diderota. Najważniejszym zdarzeniem ubiegłego tygodnia w Krynicy było poświęcenie budowy domu drojowego w dniu 4. bm. Cała ta uroczystość odbyła się pięknie, przy nader liczny udział publiczności kapielowej. Na plac budowy wystawiono wielką estradę, ubrana flagami, zapelniona była publicznością i stamtąd

udzielało duchowieństwo błogosławieństwa rozpoczętej budowie. Salwy moździerzone i muzyka wtórowały wotom, które przewane być musiały z powodu nagłego, ale krótko trwającego deszczu. Po zakończeniu tej uroczystości zasiadło 35 osób: przedstawiciele władz, duchowieństwa i osób prywatnych w sali „Pod Barankiem” do uczy, która przeciągnęła się do godziny 4-tej po południu. Wzniesiono 25 toastów: na cześć monarchy, ministrów, namiestnika, dyrektora Głanza, duchowieństwa, pań polskich, gości kapielowych, starosty nowosądeckiego itd. Ku końcowi uczy wznioł p. Lubicki toast, przyjęty oklaskami, na cześć dzielnictwa polskiego. Serdeczne i prawdziwie obywatelskie przemówienie starosty sądeckiego, p. Friedricha, podobało się również ogólnie. Straż ogólna w paradzie, ze sztandarem, asystowała uroczystości tak przy nabożeństwie, jak również i przy poświęceniu budowy.

Wieczorem miał się odbyć bal, który jednak nie udał się z powodu słońca.

Napływ gości jest coraz większy. Wiele rodzin naszej rodowej arystokracji bawi już w Krynicę. Wspomniemy, iż bawia tu rodziny książąt Sapiehów, Czartoryskich, Radziwiłłów w, Sanguszków, hr. Lanckorońskich, Sobanńskich itd. Ogólna liczba przybyłych do Krynicy w czasie od 15. maja do 7. lipca wynosi 1139 rodzin, a 1800 osób.

W Szczawnicy bawilo do 30. czerwca 500 rodzin, złożonych z 953 osób.

Do Baden pod Wiedniem przybył na dłuższy pobyt arcyksiążę Wilhelm. Bawi tam także burmistrz miasta Wiednia, Uhl.

Ludność Litwy. Ludność gubernji wileńskiej, kowieńskiej, grodzieńskiej, mińskiej, witebskiej i mohylewskiej, według danych urzędowych, wynosi 7.613.100 dusz. Według wyznań cyfra powyższa rozdziela się tak: prawosławnych 2.597.390, katolików 2.250.642, protestantów 94.298, starowierców 78.326, mahometan 7066, starozakonnych 1.131.386 osób. Według stanów: osób dachownych jest w ogóle 25.100, szlachty 257.825, mieszczan 1.736.202, włościan 4.153.121, wojskowych 416.420, cudzoziemców 31.640, osób innych stanów 21.330. Z miast większych liczą mieszkańców: Wilno 93.763, Dy-naburg 53.120, Kowno 49.500, Mińsk 33.995, Witebsk 41.385, Mohylew 40.887, Bobrujsk 40.209, Grodno 40.124, Białystok 39.926, Brzesk Litewski 37.981, Pińsk 23.056, Homel 22.000 i Słonim 21.108 dusz.

Lupanarjum w teatrze. Rada m. Kremitiecznaga nad Dniestrem w gubernji Poltawskiej wydzierżawiła teatr żydówce, utrzymującej domy publiczne. „Oto ostatnie słowo w sprawie operetki, powiada *Nowoje Wremia*; zjawisko to naturalne i zupełnie logiczne. Operetka w czyninie już dawno wyprzeżyła domy publiczne. Dlaczegożby więc teraz patronki tych ostatnich nie miały awansować na „artystki” a Rada miejska powiększyć na tej drodze miejskie dochody?”

Zamek Berg, głośny ostatnimi czasy z powodu znanej katastrofy króla Ludwika II., będzie dla publiczności wotem zamknięty — jak donosi *Bair. Vaterl.* — i to z winy samej publiczności. Mianowicie pewna część, zwiadzając zamek, zachowywała się z prawdziwym wandalizmem, odcinając pokryjomu złote kutasz portjer itd.; zabierając po pozorem pletznan rozmaite kosztowne „pamiątki” po królu; między innymi lawkę, na której Ludwik siedział z drem Gaddnem po raz ostatni, literalnie rozchwytał kawalkami, słowem gospodarowano tak niegodziwie, że wreszcie zarząd zamku ujrzał się zmuszonemu zamknąć dla ciekawych jego podwoje. Byli nawet tacy entuzjści, którzy dobywali z dna jeziora, w przysposobczonym miejscu katastrofy, kamienie i zabierali je jako pamiątki; inni znów napelniali faszki wodą z jeziora. Jakis chłop z Tyrolu ponosił duży dzbanek tej wody, w przekonaniu, że ona posiada właściwość „odnowne”, tymczasem ani nadziei nie ma, aby wyleczyła go z jego ciemnoty. Ostatniej niedziel zwiadzło zamek przeszło 4000 osób.

Już z powrotem? *Reforma* pisze: P. Klam rzynska, była śpiewaczką teatru warszawskiego, która niedawno porzuciła scenę tamtejszą i przeniosła się do Petersburga, gdzie po rosyjsku śpiewała, powraca na scenę polską do Lwowa. Snaż tryumfy nadwieskie nie wabia tak dalece. Możliwy z tego wysnć przestrogę dla naszego ptactwa śpiewnego.

Wdowa po Meyerberze pozostawiła 10 milionów marek majątku.

Nad brzegiem jeziora starnberskiego, mianowicie w miejscu, gdzie wydobyto zwłoki króla Ludwika II., rozkazała matka króla wybudować kaplicę.

Głos słowika, jak czytamy w Schorrra *Familienblatt*, można nastrosić podług upodobania. Wiadomo, że ten śpiewak ulubiony szuka miejsca w najgęstszych zaroślach i w nich ukryty śpiewa swoje piosenki, podczas których pocichutku z latwością się doń zbliżyć można. Owoż, kiedy on zaczyna wylicgać swe trytyle, wówczas należy zaraz mu podać ton wyższy, po malej panzie pochwytyć go i tak można postępować dalej aż do wyczerpania skali jego głosu, kiedy zaś to nastąpi, wtenczas przestaje śpiewać jakby zdziwiony tem, i dopiero po długiej, długiej panzie, próbuje znów głosu.

Kradzież casusa, według świeżo wydanego orzeczenia wiedeńskiego Sadu pow. na Alsergrund — jakkolwiek jest zdaniem dotyczącego sędziego rzeczą nieprzyzwołą — nie zawiera jednak takich znamion wykroczenia, któreby sędownie karać można. Z tego powodu uwolniono dwóch młodych ludzi, oskarżonych o tę „zbrodnię” przez młodą ładną panią, która stojąc w pewnym razie na moście, zamysłona i w modre fale zapatrzona, uczuła nagle na twarzy dwa gorące pocałunki. Winowajcy tłumaczyli się w ten sposób, iż zdaniem ich oskarżycielka wydała się im najładniejszą dziewczyną, jaką kiedykolwiek w swem życiu widzieli i z tej racji nie mogli się oprzeć namiętnej pokusie. Trumaczenie to traśli widocznie do przekonania sędziego.

Cora Pearl.

Jeśli gdzie i kiedy, to przy tej właśnie sposobności możnaby w nader sentymentalnych słowach rozwidzić się nad niestępczością wszelakiego szczęścia ziemskiego — jak mianowicie z wyżyn blasku i rozgłosu spaść można następnie w kałużę nędzy i zapomnienia. Wszak umarła Cora Pearl — owa isleńka po szafianku piękna kobieta, która za czasów drugiego cesarstwa, miliony ciskała za okno, ze swawolą i nieświadomością rozigranego dziecka — a umarła w nader skromnym mieszkanku przy ul. Bassano w Paryżu, na jakąś chorobę żołądkową. Liczyła za ledwie 45 lat, innymi słowy była jeszcze w tym dopiero wieku, w którym Paryżanki bynajmniej jeszcze nie składają broni niewieściej i nie mianują jej na druty poczoszkowe.

Gdyby szło dziś o kobietę jeno, która znając dobrze czującą piękność swoją, wyzyskiwała zmieniających się ustawicznie wielbieli aż do granic szaleństwa, i w chwili, gdy na jej przepięknej twarzy zaczęły wyrzyły się pierwsze bruzdy starości, z chłodną bezwzględnością usunięta na bok, ustąpić musiała że seny — wówczas nie byłoby trudną wartę, mówić o niej cokolwiek dłużej. Natomiast Cora Pearl była czemś znacznie więcej. Była ona jedną z współwinowajców owego społecznego obłądka wielkości, który dożędzisz raz do tego, że nie mógł już ni wzmacniać się ni rość, skończył okropną katastrofą — pod Sedanem. Dzieje jej przygód miłosnych, mają, że się tak wyrażymy, do historyczne, i ta właśnie okoliczność daje prawo, że nawet w obec majestatu śmierci, gdy z krzyżem w woskowych rękach leży dziś na kwiatami obsypanym katafalku, można o niej pisać i mówić. Przecie zstępkuje do grobu słynna królowa — buduarów!

Dzieje jej życia powiada można najlepiej z pamiętników, które niedawno temu wydała. Z bezcelnością, noszącą wszystkie pozory uczciwej otwartości, wydrukowała w nich w wstępnym powody, które ją do tej publikacji skłoniły. Gdyż pokrywka tylko zdaje się być jej zamiar „okazania światu „towarzystwa” drugiego cesarstwa we właściwym świetle”. Więcej już prawdopodobnie sława zawiera następujące wyznaczenie: „Zmarowałam wiele pieniędzy, ani przez myśl nie przejdzie mi jednak, uchodzić za ofiarę. Mogłam wymiennie oszczędzać — atoli w wirze szalonej, wśród którego żyć musiałam, było to rzecz nie łatwą. Nie skarzę się dziś... Spotyka mnie to wszystko, na co zasłużyłam. Mimo to mam nadzieję, że publikacja tej książki przyniesie mi kilka biletów bankowych, z pomocą których będę mogła zrobić próbę spokojnego żywania”.

Owóż te nadzieje autorki spełniły się tylko częściowo — książka zawiadła bowiem pożądaną efektywność ogółu. Z osobistości w niej przytaczanych, jedne są już w ziemi, inne dogorywają w zapomnieniu i nicości towarzyskiej. Wprawdzie są w Paryżu takie jednostki, które niezmiernie wiele pochiebiały sobie z tego tytułu, iż znają dobrze bohaterów opowieści tej nowożytny Grcyzi z ulicy Bassano — dla nich to zdają się być napisane te pamiętniki, w doskonałym żargonie próżniaczego świata wielkostołecznego. Natomiast dla szerokiej publiczności, przedstawiają one nie wiele interesu. Opowiadano w swoim czasie, że najstrożej „skomponowani bohaterowie” okupili się siewicie, skutkiem czego niektóre rozdziały opowieści zredukowane są do kilkadziesiątu zaledwie wierszy. Pozostałe natomiast anegdoty przestarzałe a rejestra kwot otrzymanych i wydanych nie mogły sprawić sensacji. Czyżby można to przewidzieć? Oto zarzucano autorce, że opowieść jej jest za przyzwoitą, za mało wymowną — czyli innymi słowy, za mało skandaliczną... W porównaniu z silnie wniejąca maścią pani Colmbier, noszącą miano: „Sarah Barnum” — książka Cory wydała się skromnym jeno fiokiem.

Tak tedy biedna Cora przeliczyła się fatalnie — nie była już modną. Książka spoczęła na pulkach księgarskich, nie mówiono ani o niej, ani o autorce. Dopiero śmierć zwołała napowrót tłumy jej starych wielbieli i przyszły dwa ich tysiące, aby oglądać trupa najpiękniejszej ongi kurtyzany... Dwa tysiące! Wszak Don Juan, który podobno nie był zbyt wybrednym w wyborze, miał zaledwie na spisie swoim cyfrę 1003 kochanek!

Wszyscy ludzie, którzy znali Corę w jej młodości, zgadzają się w tem, iż była ona jednym z najpiękniejszych zjawisk kobiecych, spotykanych w buduarach paryskich. Prawie słusznego wzrostu, smukła, a mimo to z kształtów rozkosznie zaokrąglonych, blondynka, z twarzą ciekawą krągłą i świeżą, miała duże błękitne oczy, biust, jak z mururu wykuty, krągłe pięknie wykrojone ramiona — słowem postać klasyczna, która dała pochop sławnemu późnie rzeźbiarzwowi Clesingerowi, iż prosił ją, aby mu służyła za modelkę do idealnej figury. Gdy się śmiała, co czyniła dość często, pokazywała dwa rzędy zdradziecko zdrowych i białych ząbków. Z tem wszystkim jednak nie można porównywać jej z owymi późnie w historii nawet głośniejszymi kobietami, które umysłem i duchem swoim naprawiały grzechy własne przeciw etyce społecznej... Cora zdobyła swoją karierę raczej nieporównywanym smakiem w doborze powozów i koni. Nim zawojowała tytu biednych na ducha Krezusów społecznych, których jestestwo, na podobieństwo członka kłackiego, biega ustawicznie pomiędzy buduarem a... stajnią.

Jak to sama zaznaje, nie poznała nigdy, co to jest miłość. Będąc jeszcze trzynastoletnią Emmą Cruch, córką angielskiego pianisty, i zaledwie opuściła pensjonat, okazywała już niezmiernie wiele niepodległości. Nie cheemy zastanawiać się głębiej nad pytaniem, czy prawdą jest, co sama opowiada, że mianowicie u wrot bardzo wczesnej

